

Manifest Ethiek en Digitalisering

Hoe maken we onze digitale samenleving samen beter?

Manifest Ethiek en Digitalisering

Hoe maken we onze digitale samenleving samen beter?

Onze digitale samenleving

We gebruiken bijna allemaal elke dag onze smartphone, zijn actief op sociale media, reizen met onze ov-chipkaart en vinden de weg met Google Maps. Ook bij organisaties komen we technologische innovaties overal tegen: sensoren voor nachtobservatie in de ouderenzorg, clouddiensten in het onderwijs en aansturing van monteurs bij energiebedrijven via artificiële intelligentie. Dat gaat lang niet altijd goed, denk aan de rol van sociale media bij desinformatie of algoritmes van de belastingdienst bij de toeslagenaffaire.

Onze belangrijke waarden

Omdat digitalisering zo verweven is met ons leven, beïnvloedt het waarden die we belangrijk vinden, zoals nabijheid, efficiëntie, welzijn, veiligheid, waarheid. Hoe zorgen we dat bij de toepassing van technologie rekening wordt gehouden met die waarden? Waarbij we weten dat die waarden bij elke technologische toepassing en in elke context anders kunnen zijn of anders worden ingevuld. Overal zijn ook andere mensen betrokken, ieder met hun eigen perspectief. Het is daarom belangrijk dat ethiek (juist) ook wordt vormgegeven in de praktijk. De praktijk waar toepassingen van digitalisering in heel Nederland elke dag in gebruik worden genomen. Wat we nodig hebben is een compacte, effectieve manier om het gesprek te voeren om te komen tot verbeterstappen in al die situaties met de mensen die ermee te maken krijgen.

Een doe-dialoog voor digitale technologie

Het gaat om een doe-dialoog die leidt tot voorstellen voor verbeteringsacties en een vergrote betrokkenheid van deelnemers in de opvolging. Eind 2018 zijn we vanuit ECP | Platform voor de InformatieSamenleving met veel verschillende partijen, onder de noemer **Platform Ethiek en Digitalisering**, gaan zoeken naar een manier om die dialoog goed te voeren. Die manier hebben we gevonden en de Aanpak Begeleidingsethiek (ABE) genoemd: het ethisch begeleiden van technologie in de samenleving. De aanpak is tientallen keren in de praktijk toegepast en werkt goed in verschillende sectoren. Van veel sessies is een verslag gemaakt die op www.begeleidingsethiek.nl/cases te vinden zijn.

Een doe-dialoog met deze aanpak begint in de praktijk, over een technologie en hoe die technologie, door wie en waarvoor wordt gebruikt. De dialoog daarover

wordt gevoerd door mensen die erbij betrokken zijn of erdoor geraakt worden: burgers, professionals, beleidsmakers en technici. Ze benoemen ieder de positieve en negatieve effecten van de technologie die zij zien. Zo wordt ook duidelijk welke waarden hier een rol spelen. Op basis van die waarden komen de betrokkenen met handelingsopties voor verbetering van het ontwerp van de techniek, van het inrichten van de organisatie er omheen en van wat mensen nodig hebben aan kennis en kunde.

Vele doe-dialogen hebben maatschappelijke impact

Als platform zien we de grote maatschappelijke impact van digitalisering en vinden we dat we daar als Nederland concreet richting aan moeten geven. De route daarvoor is niet hoog-over maar daar waar die ethische beslissingen rond nieuwe technologische toepassingen, groot en klein, plaatsvinden. We zien voor ons dat er op vele plekken in het land ethische dialogen tussen betrokkenen over technologie plaatsvinden. Die zijn in eerste instantie direct nuttig voor de betrokkenen en de organisaties die gebruik willen gaan maken van de technologie. Maar de kennis uit veel verschillende dialogen helpt ook de maatschappelijke impact van digitalisering richting te geven op nationaal niveau. Als breed samengesteld Platform Ethiek en Digitalisering gaan we ervoor zorgen dat de kennis van de doe-dialogen bij beleid en bestuur terechtkomt.

In 2023 vieren we de gezamenlijke kennis van de doe-dialogen met een feestelijke presentatie van alle praktische wijsheid die we met elkaar hebben verzameld. Onze aanbevelingen zullen we die dag overhandigen aan politiek relevante spelers, waarover later meer!

Doe de doe-dialoog!

Welke technologische innovatie speelt op uw werk, in uw organisatie, in uw gemeente, uw buurt, bij uw naasten? Spelen er meerdere waarden een rol? Meld uw casus bij info@begeleidingsethiek.nl en we brengen u in contact met een van onze moderatoren. Ook kunnen leden van het platform een sessie onder hun hoede nemen. We zoeken daarvoor naar een goede match.

Ondertekenaars

Peter-Paul Verbeek
(voorzitter, wetenschap)
Universiteit van Amsterdam

Daniël Tijink
(voorzitter, platform)
**ECP | Platform voor de
informatiesamenleving**

Harry van Geijn
Microsoft

Rob Nijman
IBM

Edo Haveman
Meta

Roxane Daniels
**Vereniging Nederlandse
Gemeentes (VNG)**

Mildo van Staden
**Ministerie van Binnenlandse
Zaken en Koninkrijksrelaties**

Jan van Ginkel
Provincie Zuid-Holland

Monique Verdier
Autoriteit Persoonsgegevens

Kathalijne Buitenweg
Raad van State

Theo van der Plas
Politie

Brigitte Boon
**Academy Het Dorp,
Universiteit van Tilburg**

Pallas Agterberg
Alliander

Astrid Oosenbrug
**Dutch Institute for Vulnerability
and Disclosure (DIVD)**

Esther Keymolen
Universiteit van Tilburg

Valerie Frissen
SIDN-fonds, Rijksuniversiteit Leiden

André Krom
**Leids Universitair Medisch
Centrum (LUMC)**

Michel van Eeten
Technische Universiteit Delft

Erik Fledderus
Hogeschool Windesheim

Edwin Borst (secretaris)
**ECP | Platform voor de
informatiesamenleving**